

Project – Op zoek naar poëziekenners?

LEERPLAN

p.42-43
3 Literatuur
3.1 Concept

<...>

Via dit leerplan willen we onze leerlingen literair competent maken. Om dat doel te bereiken bestaan er twee manieren van lezen: de tekstervarende en de tekstbestuderende, plus een combinatie van beide leeswijzen.

De tekstervarende manier van lezen gaat uit van de aanname dat de betekenis van de tekst bij de lezer ligt. Tussen de tekst en de auteur staat de lezer met zijn betekenisgeving. Lezen wordt dan een **actief en constructief proces van betekenisgeving door de lezer**, met (ondermeer in de leesdidactiek) interactie tussen lezers onderling.

<...>

Spreeken over de leesbeleving, over andere perspectieven die medeleerlingen onder woorden brengen, leidt tot het bijstellen van het eigen construct.

Op een bepaald moment zullen de jonge lezers ervaren dat er in de literatuur van hun taalgebied / cultuur een bepaalde code van betekenisgeving / constructen bestaat. Op die manier worden leerlingen geïnitieerd in een cultuur.

<...> door gebruik te maken van zijn **interpretatieve vaardigheden**.

Die vaardigheid veronderstelt een grote vertrouwdheid met literaire kennis van genres, begrippen en termen, stromingen en de literair-historische achtergrond.

<...> om **gefundeerd te spreken met medelezers** en met een expert-lezer, zijn leraar of een recensent.

Dit concept spoort met het competentieleren, dat **kennis veronderstelt van begrippen en termen**, van genres en stromingen, samen met de vaardigheid en de bereidheid tot zelfstandig teksten lezen en betekenis geven. En niet te vergeten, **de vaardigheid om met anderen daarover in gesprek te gaan**. Bij de verwerking van literair lezen liggen er voor de leerlingen kansen op zelfstandig werk, en mogelijkheden tot peerevaluatie van elkanders interpretatievaardigheid en tot zelfevaluatie van de leerling in zijn leesportfolio.

Wat hierboven staat voor de lezer van verhalen of gedichten geldt ook voor wie luistert naar verhalen en gedichten; en evenzeer voor de kijker van toneel of film

p.43-44
3.3 Doelen
3.3.1 Leerlingen zijn vaardig en bereid om literaire teksten te lezen

<...>

Waardeoordeel uitspreken

Door aan bovenstaande doelen te werken leert de leerling-lezer zijn waardeoordeel over wat hij leest en interpreteert,

uit te spreken, te funderen en te verdiepen en het te toetsen aan de interpretatie en het waardeoordeel van de expert-lezer: de leraar, de recensent... Op die manier wordt hij een **literair competente lezer**. (ET aso 23)

Integratie met spreekvaardigheid + argumentatie

Oriënteren/voorbereiden

Werkwijze:

- 1 Je krijgt van de leerkracht de naam van een dichter.
- 2 Je brengt een dichtbundel van deze dichter mee naar de klas.
Datum:
- 3 Je leest een tijdje in deze bundel en je kiest vijf gedichten waarmee je verder aan de slag wil.
- 4 Je typt deze vijf gedichten over (lettertype Verdana, lettergrootte 12). Zorg dat je de oorspronkelijke lay-out zo goed mogelijk bewaart! Vermeld bij elk gedicht de naam van de dichter. Van twee gedichten (zie ook 7) maak je ook een versie zonder de naam van de dichter.
- 5 Je bereidt een bespreking van de vijf gedichten voor. De kijkwijzer in bijlage kan je helpen om de bespreking te structureren. Je zal deze bespreking mondeling moeten houden; uiteraard mag je een voorbereiding gebruiken.
- 6 Je leert je lievelingsgedicht van buiten; je zal het expressief moeten voordragen.
- 7 Je zoekt twee gedichten van 'amateurs' op het internet. Je typt deze twee gedichten over (lettertype Verdana, lettergrootte 12). Zorg dat je de oorspronkelijke lay-out zo goed mogelijk bewaart! Maak hiervan twee versies: een versie met vermelding van vindplaats (url) en auteur en een zonder deze gegevens.
- 8 Je hebt nu vier gedichten zonder vermelding van auteur. Print deze gedichten (een blad per gedicht) en nummer ze willekeurig van 1 tot 4.

Uitvoeren

Datum:

- 1 Iedere leerling legt 'zijn' vier gedichten op een tafel in de klas.
- 2 Je leest op elke tafel aandachtig de verschillende gedichten. Je bepaalt welke gedichten door 'amateurs' zijn geschreven en welke door echte dichters. Gebruik hiervoor de kijkwijzer!
- 3 Alle resultaten worden in een rekenblad geplaatst.
- 4 Bij elke tafel moet een leerling zijn keuze verantwoorden met argumenten, waarna de eigenaar van de tafel de juiste oplossing bekendmaakt en het rekenblad verder aanvult.
- 5 Wanneer we alle tafels besproken hebben, maken we de 'poëziekenner' bekend.
- 6 Iedere leerling draagt het gedicht dat hij heeft voorbereid expressief voor.

Datum:

- 1 Iedere leerling bespreekt nu twee gedichten van de vijf gedichten die hij heeft voorbereid. Tijdens de bespreking projecteert de leerling het gedicht.
- 2 Na de bespreking kunnen de medeleerlingen of de leerkracht nog vragen stellen.

Poëzie beoordelen - kijkwijzer

Extra uitleg bij de termen uit de kijkwijzer vind je op de volgende pagina's van Wikipedia:

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Sonnet>

Je kan starten op deze pagina en je vindt alle informatie door verder te klikken en/of eventueel zoektermen in te voeren.

Opmerking: de grens tussen vormelijke en inhoudelijke aspecten is niet altijd duidelijk te trekken. Het schema wil gewoon een houvast zijn; gedichten houden zich niet noodzakelijk aan dit schema ...

Vormelijke aspecten:

Versvorm/dichtvorm

- strofenbouw?
 - distichon, terzine, kwatrijn, ...
- vaste versvorm?
 - sonnet, haiku, limerick
- enjambement?

Ritme

- lettergrepentelling?
- voorlezen?

Rijm en klank

- geen rijm?
- rijm?
 - eindrijm?
 - omarmend, gepaard, gekruist, slagrijm,
 - mannelijk rijm, vrouwelijk rijm
 - binnenrijm?
 - assonantie?
- rijmdwang vs. rijmvondst?
- alliteratie?
- klankherhaling?
 - woordherhaling, assonantie, alliteratie
- klanknabootsing?

Woordkeuze en zinsbouw

- woordgebruik, zinsconstructies (grammaticaal, ongrammaticaal), ...?
- sobere taal, barokke stijl?

Visuele aspecten

- zijn er visuele aspecten in het gedicht?

Inhoudelijke aspecten:

-onderwerp, gedachte,thema, ...?
-beschrijving?

-vergelijking, beeldspraak, metafoor
-origineel inzicht?
-originele verwoording?

-personificatie?
-symbolisch of realistisch?
-paradox?

-humor?

Verband inhoud en vorm

Zie je een verband tussen de inhoud en de vorm van het gedicht?

Genre?

-liefdespoëzie, satire, elegie, religieuze poëzie, maatschappijkritische poëzie, ...?

Algemeen

-moeilijk of eenvoudig?
-eenduidig of verschillende betekenissen?
-herkenbaar?
-bevreemdend?
-vreemd?
-origineel?
-voorspelbaar?

-waardering?

Evaluatieschema

Totaal /50

Vorbereiding (bundel, print van gedichten, voorbereiding bespreking) .../10	0-5	5-7	8-10
Uitvoering – argumentatie keuze -argumentatie dilemma 'echte dichter' vs. 'amateur' (argumenten, link met kijkwijzer) .../5	0-5	5-7	8-10
Uitvoering – argumentatie keuze -taalgebruik .../5	0-5	5-7	8-10
Uitvoering – expressief voorlezen van een gedicht -vlotheid, gebruik van standaardtaal, expressie .../10	0-5	5-7	8-10
Uitvoering – bespreking van twee gedichten -argumentatie (link met de 'kijkwijzer' -aandachtig gelezen? .../10	0-5	5-7	8-10
Uitvoering – bespreking van twee gedichten -taalgebruik (vlotheid, standaardtaal, ...) .../10	0-5	5-7	8-10

Reflectie

-Hoe heb je het gedaan in de wedstrijd?

-Had je dit verwacht?

-Heeft de kijkwijzer geholpen?

-Is je kijk op (goede) poëzie veranderd?

-Waarom niet?

-Op welke manier?

